

Regeringskansliet
Socialdepartementet

Angående betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53)

Ekobrottsmyndigheten har, med utgångspunkt i de intressen som myndigheten har att bevaka, följande synpunkter på de föreslagna förändringarna.

Ekobrottsmyndigheten utesluter inte att en höjd tröskel för att kvalificera sig för ersättning kan minska incitamentet för vissa oseriösa aktörer att försöka dra otillbörlig fördel av det svenska bidragssystemet och på så sätt i någon mån leda till minskad brottslighet, om nivån på tröskeln är tillräckligt hög och det finns en ändamålsenlig kontroll inför utbetalningarna.

Samtidigt får, som kommittén också nämner, förutsättas att det bland de personer som inte längre kommer att vara kvalificerade för socialförsäkringsförmåner eller ekonomiskt bistånd sannolikt kommer att vara fler som väljer svartarbete eller annan brottslig verksamhet för att klara sin försörjning. Det uppstår också ett incitament för dessa personer att försöka kvalificera sig på olaglig väg, genom skenanställningar och fusk med arbetsgivar-deklarationer och/eller missbruk av identiteter som kan ge en ingång till socialförsäkringssystemet.

De föreslagna förändringarna riskerar därmed att ge kriminella aktörer ytterligare incitament att exploatera individer med svag ställning, exempelvis genom att sälja identiteter och påhittade anställningar som ger tillträde till Sverige och det svenska bidragssystemet. Eftersom kvalificeringsmöjligheten till socialförsäkringsförmåner föreslås utgå från arbetsrelaterad inkomst och bosättning – två faktorer som kriminella aktörer redan behärskar – kan förslaget även leda till ökat inflytande för oseriösa företagare som begår ekonomisk brottslighet och arbetlivskriminalitet inom ramen för sin affärsverksamhet.

Mot denna bakgrund ser Ekobrottsmyndigheten vissa problem med att det normalt kommer att vara Skatteverkets månadsuppgifter från arbetsgivardeklarationerna som ligger till grund för inkomstbedömningen. Dessa uppgifter kan senare komma att ändras och är inte verifierade av Skatteverket. Dessutom är förekomsten av falska inkomstuppgifter hos kriminella aktörer ett väl känt fenomen, inte sällan i kombination med att de aktuella bolagen försätts i konkurs utan att betala någon skatt. Problemen med falska inkomstuppgifter och därpå följande ekonomiska brott bedöms som ökande och systemhotande. Om dessa månadsuppgifter ändå används som underlag för att bedöma inkomsterna bör i vart fall säkerställas att beslutande myndighet känner till nämnda omständigheter och vid behov kan begära kompletterande underlag.

Nämnda problem är ännu större när det gäller de föreslagna undantagsbestämmelserna för högkvalificerad arbetskraft, eftersom bosättningsvillkoret där föreslås vara ännu kortare och Ekobrottsmyndigheten redan i dag kan se att bolag med kriminella företrädare betalat ut orimligt höga löner (jämfört med branschstandard) som ett led i att mer effektivt tvätta brottsvinster. För att undvika att kriminella aktörer ska utnyttja det undantaget för oavsedda

syften bör enligt Ekobrottsmyndigheten krävas en prövning som går utöver uppgiven inkomst och även innefattar någon form av bedömning av företags/arbetsgivarens seriositet, skuldsättning, förekomst i misstanke- och/eller belastningsregistret, etc.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. I den slutliga handläggningen har tillförordnade rättschefen Karin Mostad deltagit. Verksjuristen Katarina Monfils Gustafsson har varit föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Expedition till
s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
s.sf@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se